

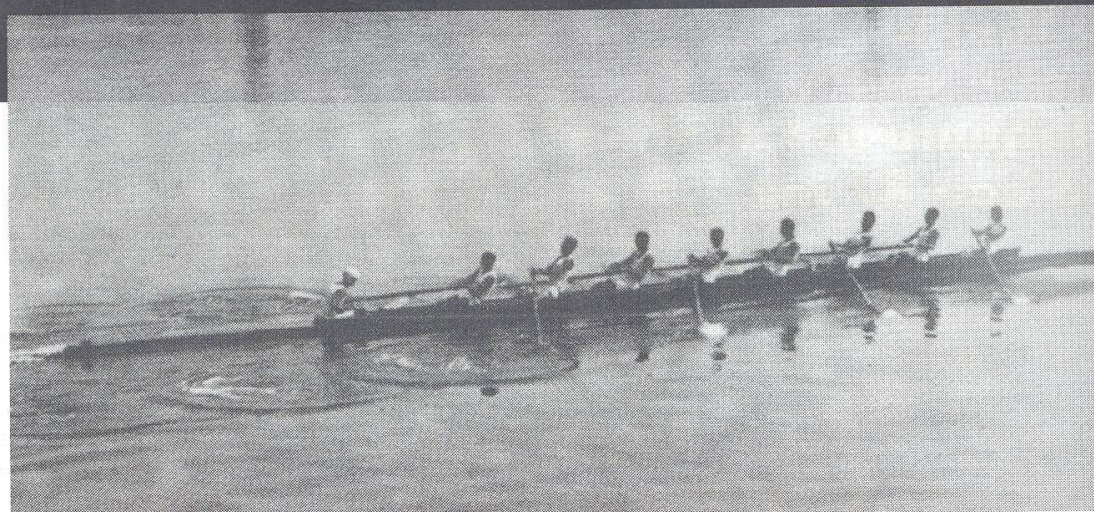
Piše: Drago MARIĆ

Da bi se mogao natjecati Jadran se morao učlaniti u neki savez. U Società delle regate Trieste, u kojeg su ga vlasti gurale, nije htio, jer su u tome savezu bile isključivo talijanske udruge, što bi prijetilo stapanjem. Zato je u travnju 1912. godine Jadranova godišnja skupština donijela odluku o osnivanju Saveza hrvatskih veslačkih društava i klubova i ovlastila dr. **Jablanovića i Frana Dominisa**, da u ime Jadrana vode stručne poslove oko toga. Jablanovića zbog velikog ugleda u zemlji, a Dominisa zbog jakih međunarodnih veza. Oni su prvo izvršili popis svih hrvatskih veslačkih društava u Hrvatskoj i utvrdili, da osim Jadrana djeluju još Zagreb u Vukovaru i Zagrebu, Neptun u Osijeku, Veslački klub u Crikvenici i Vila u Sušaku, čime je bio ispunjen uvjet za stvaranje saveza. Uprava Jadrana obratila se Hrvatskom športskom savezu tražeći suglasnost, no pojavio se problem, što osim Jadrana i Neptuna ostali klubovi u Hrvatski športski savez nisu bili učlanjeni pa je prvi Jadranov pokušaj stvaranja hrvatskog veslačkog saveza propao. Kad je Jadran ponovno pokušao s utemeljenjem 1914. godine, spriječilo ga je u tome izbijanje Prvog svjetskog rata. Za rata veslačkog dje-

Stoljeće Veslačkog kluba Jadran Zadar

POKUŠAJ STVARANJA HRVATSKOG VESLAČKOG SAVEZA

6

Gusarov osmerac iz 1927. sa zadarskim veslačima

lovanja nije bilo, a nakon okončanja rata u Zadru je počelo talijansko nadiranje pa Jadran nije dobio treću zgodu za oživljavanje svojega nauma o utemeljenju domaćeg veslačkog saveza.

Privremeno raspuštanje i kratka obnova Jadrana

Nije Zadar slučajno trpio i francusko i austrijsko i talijansko okupaciju, jer svi su, za sebe htjeli ovaj zemaljski kutak raja. Tako su Talijani svojom osvajačkom politikom u Zadru stalno zatirali sve što je hrvatsko, a namećali talijansko. Proganjanje i Jadran, jer je bio okupljačište naprednih hrvatskih krugova. Prvi veći napad na Jadranovu djelatnost dogodio se već u noći između 13. i 14. lipnja 1914. godine, kad su talijanaši

provalili u klupsko spremište i probušili brodice, a dvije godine kasnije potpuno su uništene yole u daščari spremljene. Slijedeći barski čin je zapljena cjelokupne Jadranove imovine. Bilo je jasno, da Jadran pod ovakvim nasiljem ne može djelovati pa je uprava zaključila, da je bolje privremeno Jadran raspustiti, nego nasilje dalje trpjeti. Nakon rata Jadran je prividno obnovljen, ali okončanjem rata stanje se nije popravilo. Nastala je još veća talijanizacija Zadra. Koncem studenoga 1918. godine u Zadar je došlo čak deset tisuća talijanskih vojnika. Već 17. prosinca te godine talijanske vlasti dale su nalog svim sportskim i drugim hrvatskim udrugama, da ne mogu upriličiti ni jedan skup, ako ga prije ne prijavite i ne zatražite odobrenje

za njegovo održavanje. Vrhunac se dogodio 2. veljače 1919., kad je uveden ratni sud, a 18. ožujka iz Zadra su istjerani hrvatski vođe, među kojima i dr. Josip Jablanović. S krajnim namjerama talijanaši išli su toliko daleko, da su uhitili i poznatog umjerenog talijanaša dr. **Natalea Boxiča (Božića)** jer se nije slagao s osvajačkom politikom. Svim tim problemima Jadran se junački suprotstavljao i usprkos njima je 22. travnja 1920. i službeno obnovljen. Predsjednik je bio **Frano Budmanović**, dopredsjednik **Vjekoslav Miletić**, a tajnik **Ljubo Gazzari**. No djelovati se nije moglo. Zbog dojave, da se talijanaši spremaju zapaliti Jadranov dom, čamci su sklonjeni kod obitelji **Čorak** pa prebačeni u Filipjakov kod kneza **Vranskog Huberta**

Borellija. Dana 14. 7. 1920. godine Jadranova daščara je zapaljena i u njoj su izgorjele i dvije brodice, koje je Jadran po vrlo povoljnoj cijeni obećao prodati tek utemeljenom splitskom Gusaru. Kad je Zadar Rapalskim sporazumom 20. 11. 1920. godine dodijeljen Italiji, Jadran se preselio u Split.

Pregovori s Gusarom

Još prije spajanja Jadrana i Gusara mnogi su Jadranovi članovi već bili u Splitu. Splitska novina Novo doba bilježi, da je u siječnju 1921. u zakladu Gusara za pokojnog **Nikolu Vitanića** među osobama koje su dale novčani prilog bio i Ante Danilo s 40 kruna i Frano Dominis s isto tolikim prilogom, a u zakladu udruge Marjan dr. **Josip Jablanović** uplatio je 100 kruna.

Osim njih u Split su također prešli prof. **Andro Žeželj**, **Dinko Buzolić**, dr. **Eduard Bulat**, **Petar Nisiteo**, **Milan Milanović**, braća **Krešimir** i **Dalibor Čorak**, **Aleksandar Vukić** i drugi. Prije prelaska iz opsjednutog Zadra u Split, Jadran je morao sa strogom tajnošću u Split prebaciti preostale mu četiri brodice. Nije točno, kako je na više mjesta napisano, da su se Gusar i Jadran spojili 5. ožujka 1921. godine. U prilog ovoj mojoj tvrdnji je napis iz splitske novine Novo doba. U broju od 21. 9. 1921. u podlistu Jadranski sport broj 25 je izvješće s izvanredne glavne skupštine JPSK Gusar i tu stoji:

- Pregovori će se i dalje voditi, te je «Jadran» izrazio želju, da se pri preseljenju u Split spasi njegovo ime... Mi smo u pregovorima sa «Jadranom» u Zadru da u kojoj mu drago formi spojimo djelatnost obiju klubova, a iz sentimentalnih razloga, iz pijeteta, a i iz političko-nacionalnih razloga hoćemo da spasimo ime, znak i zastavu «Jadrana» koja će dalje lepršati u Splitu -

Gusar je u listopadu 1921. otvorio novo moderno spremište u kojem su bili i «Jadranove» brodice pa bi moglo biti, da je spajanje izvršena između ta dva događaja.